

מפיק מרגליות

על פרשת השבוע והדף היומי

פרשת תצא

העלון יוצא לאור ע"י מוסדות 'קרן אורה' כרמיאל

בראשות המרא דאתרא הרב'ג רבי

אברהם צבי מרגלית שליט"א

כולל אברכים - מרכזי נוסד בשנת תשנ"ד

ישיבת 'קרן אורה' אם הישיבות בכרמיאל נוסדה בשנת תשמ"ט

"מפעל המסכתות העולמי" נוסד בשנת תשמ"ג

"בית מדרש נודד" בישובי הגליל מועדוני נוער

"הדף היומי" נוסד בשנת תשמ"ג

מכון לפרסומים תורניים בית מדרש "אבי עזרי"

בית מדרש "בר קפרא" "ישיבה על קברו"

כולל ערב בביהכ"ס "ירון אחים"

תיכון לבנות "נוה חוה" מדרשת נשים

כנסים וימי עיון בית מל"י

ספריה ופעילות חברתית פעילות קירוב רחוקים

ביקורי בית עזרה ותמיכה במשפחות נזקקות

חלוקת והפצת דיסקים תורניים בארץ ובעולם

על הפרשה המרא דאתרא רה"ג רבי אברהם צבי מרגלית שליט"א

העיקר במעשה המשכן היה הכוונות בעשיה

"ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת" (שמות כח ב). הרי שיעודם של הבגדים הוא לכבוד ולתפארתו של אהרן הכהן. מיד לאחר מכן אומרת התורה, "ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתי רוח חכמה ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי" (שמות כח ג). כאן אומרת התורה שמטרת הבגדים היא לקדש את אהרן ולהכשירו לכהונה. הכיצד?

אומר ראש ישיבת קליבלנד, הגאון הרב בלוך, עוסקים אנו בבגדי הכהנים. התורה מפרטת לפרטי פרטים כמה בגדים יהיו, מאיזה בד, באיזו צורה. כך גם במלאכת המשכן, התורה יורדת לפרטים הקטנים וה'שוליים' ביותר. הגודל המדויק, הצורה, החומר. וכאן הבן שואל, מה העדות והחוקים והמשפטים האלה. מה חשיבות יש בכך. וכי אכפת לקב"ה אם גדלו של השולחן יהיה אמה וחצי או אמתיים, אם יהיה מזהב או מכסף, אם הטבעות יהיו מעל לזרו או מתחתיו?

אומר הרב בלוך, בצלאל נבחר להיות האומן העושה במלאכה, לא משום שהיו לו ידיים טובות. לא משום שהיה בעל תואר ראשון ושני בעיצוב פנים ואדריכלות. אלא, בצלאל ידע לכוון בעת עשיית המשכן את הכוונות בהן נבראו שמים וארץ. המשכן אינו יצירת פאר אדריכלית. כל דבר בעולם מסוגל לחולל השפעות אינסופיות בעולמות העליונים. אך אם לא ייעשה בכוונות הנכונות, לא ישפיע ולא יקרין.

כידוע, ישנו סוג של גורל המכונה 'גורל הגר'א'. הגורל מתבצע על ידי פתיחת ספר קודש באופן אקראי פעמים מספר. פעם ניסו לערוך גורל שכזה בעניין חשוב כלשהו על ידי פתיחת ספר הזוהר, אך הדבר לא צלח. שאלו על כך את אחד הגדולים. אמר להם, צריכים אתם לקחת ספר שהודפס על ידי אנשים יראי שמים. כך עשו, והצליחו. הגורל אינו סוג של קסם חלילה. הוא פועל על ידי כוחות קדושה. לפיכך צריכים כל המרכיבים להיות קדושים בתכלית.

לכל חלק וחלק במשכן, ולו הקטן ביותר, היתה השפעה אדירה. היום ניתן בקלות להבין עניין זה. במחשבים ישנו מעבד מרכזי. פרוססור. זהו צ'יפ, רכיב אלקטרוני, שכל גודלו סנטימטר או שניים. בתוכו מצויים מיליארדי רכיבים מיקרוסקופיים. רבים מהם בעלי מאפיינים ייחודיים. אם יפתח אחד מהם או יסתם אחד מהם, אם ינתק חיבור אחד או ייווצר קצר, המערכת כולה תקרוס.

וכל כך למה, משום שכל חלק הינו בעל חשיבות קריטית.

כל בר דעת מבין שאין מקום לשאול מדוע חלקי המחשב מסודרים בדיוק בסדר פלוני, מדוע הרכיב מורכב דווקא במקום זה, ומדוע הוא בגודל וצורה מסוימת. טובי המוחות ישבו שעות ארוכות, ימים, חודשים ושנים, ותכננו את המערכת על כל פרטיה. לפיכך, ברור שרק כך היא מסוגלת לפעול.

הקב"ה הוא שברא את העולמות, העליונים והתחתונים. והוא זה שקבע שהשולחן צריך להיות דווקא מחומר מסויים, בגודל מסויים ובצורה מסויימת. רק כך הוא ישיפיע על כל העולמות. כך גם בגדי הכהונה. לכל בגד על כל פרטיו יש משמעות. כידוע, המעיל מכפר על לשון הרע. הציץ מכפר על טומאת מקדש וקדשיו.

התקשורת התפתחה בימינו בצורה מדהימה. אתה מחזיק מכשיר, כמעט בכל מקום בעולם, ויכול לשוחח באמצעותו עם אדם אחר. ולא רק לשוחח, אלא אף לראות את בן שיחך. אולם, איכות התקשורת תלויה באנטנות. ככל שהן מכוונות בדיוק יתר, ככל שהן פזורות באופן מיטבי, כך תהיה התקשורת מושלמת יותר. אם בעולם החומרי כך, בעולם הרוחני על אחת כמה וכמה. כל מעשה וכל דיבור, משפיע למרחקים עצומים. אך הכל תלוי באיכות האנטנות'.

המשכן היה כולו מרכז תקשורת בין עולמות. מרכז העצבים העולמי. אם לא ייעשה הכל בדיוק על פי ההנחיות, בקדושה ובטהרה, המערכת לא תפעל חלילה. אם כן, מטרת הבגדים, כחלק מהמערכת הכוללת, היתה לקשר בין עלמות, לתקן עולם במלכות ה'.

עתה נגיע לתשובה לשאלתנו. כאשר הקב"ה נותן את ההוראה למשה, אומר הוא שהבגדים נועדו "לכבוד ולתפארת". הבגדים מכבדים את האדם. חשוב שהכהן הגדול ילבש בגדי תפארת, כדי להגדיל את השפעתו על כלל ישראל. אבל, כאשר משה נותן את ההנחיות לעושי המלאכה, אומר הוא "לקדשו לכהנו לי". משום שהדבר החשוב ביותר הוא, שעושי המלאכה יעשו מלאכתם בכוונות הראויות, בקדושה ובטהרה. הכל כדי שאהרן יתקדש ויתכן, ויוכל לקשר בין ישראל לאביהם שבשמים על הצד הטוב ביותר. אילו היה משה אומר לעושי המלאכה שישומו לב לכבוד ולתפארת, היה הדבר נוגס בכוונותיהם הרוחניות.

[מתוך הספר 'מפיק מרגליות']

מעשה רב

"ועשית את מעיל האפוד כליל תכלת".

חז"ל אומרים שהמעיל מכפר על לשון הרע.

כאשר עלה רבי איצ'לה בלאזר צ"ל לארץ ישראל, התקבצו חכמי ישראל אל נמל יפו כדי להקביל פניו ולחלוק לו כבוד. הכינו במה, זימנו נואמים נכבדים וכו'. הכל המתינו בצפייה דרוכה לבוא הצדיק הגדול. כשעגנה האוניה, ראה רבי איצ'לה את התכונה, והבין שהכל נעשה לכבודו.

רבי איצ'לה, גאון המוסר, מאס עד מאוד בכבוד ובתהילה. מה עשה, יד בחשאי בכבש האוניה ונבלע בתוך הקהל. הנכבדים ציפו ליד הכבש עד בוש. כשירד אחרון הנוסעים הבינו שהרב הצליח להערים עליהם ולרדת

כבר לפני כן.

חיפשו כה וכה. פתאום זיהו אותו אחד הנוכחים נחבא אל הכלים. קרא בקול, רבי יצחק, מה לך פה? היסה אותו הרב. כבוד זה אינו לרצוני. אנה הנח לי. אבל בינתיים הקול נשמע, ורבי יצחק הובא אחר כבוד אל הבמה.

כמובן שביקשווהו שישא דברים לרגל המעמד. רבי איצ'לה סירב בתוקף. אמר, רבותי, עד כאן.

על הכבוד הזה איאלץ לשלם. אבל לדבר, איני מוכן בשום אופן. תמהו, וכל כך למה? אמר, פעם היו לי בפי שני מחסומים.

המשך בעמוד הבא

מגוון ירק גוש קטיפה נקי למהדרין, במחירי שוק.

- קמחים משובחים ללא צורך בפינוי
- משלימי טעם וארומה למטבח
- פירות קפואים נקיים מתרקים
- קטניות בואקום ללא צורך בברייה
- ירק ועשבי תיבול בינזול מיוחד למהדרין

הנקודה הירוקה של כרמיאל רח' נתיב הלוטוס 3

פתוחים לקראת שבת ימים ד' ה בין השעות 09:00-13:00 ו 20:00-19:00

על הפרשה ועל הדף

הרה"ג רבי מאיר מרגלית שליט"א, מחבר ספר 'מאיר נתיבים'

והלבשת אותם את אהרן אחיך – ברוך מלביש ערומים [ברכות ס:]

והנה בפרשתנו מצינו לאו ד'לא יקרע' דיש איסור לקרוע בגדי כהונה, וכדאמרין ביומא עב. אמר רב יהודה המקרע בגדי כהונה לוקה שנאמר לא יקרע' [ואיירי בכל הבגדים ולא דוקא במעיל ועי' במנחה קא, ו'בטעמא דקרא' למרנא הגר"ח שליט"א ביאר מדוע נכתב א"כ דוקא במעיל]. ויש לתמוה מדוע צריך ללאו זה תיפוק ליה דיש איסור לקרוע בגדיו מחמת איסור 'בל תשחית' וכמו שמצינו [ברכות סב:] שנענש דוד על שבזיה את הבגדים שקרע מעילו של שאול [ועוד קשה שהרי יש לכהנים לאו נוסף של 'לא תעשו כן', ואכהמל"ב].

הספרא וספרא בישוב הקושיה

ובמגילת ספר [על הסמ"ג לאוין רכט'] הוכיח משאלה זו ד'בל תשחית' אינו מדאו' אלא מדרבנן [כהרמב"ם בפ"ו ממלכים ה"י] דאין לתרץ דהקורע בגדי כהונה עובר גם ב'על מנת לתקן' היכא דליכא בל תשחית, דבעל מנת לתקן פשיטא שלא אסרה תורה לקרוע, וע"כ דבל תשחית אינו אלא מדרבנן. אמנם הקרית ספר רוח אחרת עימו [כלי המקדש ט] וס"ל דאסרה תורה לקרוע בגדי כהונה אפילו בצורך לקריעתו, ולולא הלאו המיוחד של בגדי כהונה אמרינן דיקרעם לצורכו, והתחדש בבגדי כהונה שלוקה אף לצורך תיקון. ולדבריו הקורע בגדי כהונה עובר גם על בל תשחית, אלא דבעינן קרא היכא דלא עובר על בל תשחית כגון שהוא על מנת לתקן. [והמ"מ שם ה"ג] ס"ל דרך שלישית וממוצעת, דבעיל עובר אפילו על מנת לתקן ואילו בשאר בגדים עובר דוקא כשאינו ע"מ לתקן.

בגדי כהונה – דין בגברא או בחפצא דבגדים להניחם על הכהן

ונראה לומר באופן נוסף, דיש לחקור האם לבגדי הכהונה יש להם שם של בגד ויש על הכהן שני חיובים גם חיוב שיהיה לבוש וגם חיוב נוסף של סוג הבגדים והוא חיוב על הגברא להיות לבוש בבגדים אלו דוקא, או שמא בגדי כהונה אינם 'לבוש' וצורך כיסוי הגוף, אלא צורך עבודה שנייה הכהן החפצא דבגדים על גופו, וללא שייכות לכיסוי גופו.

שתי נפק"מ לדינא בהקורה לעיל

ונפק"מ למה דס"ל לתוס' [ברכות ס: ד"ה 'כי'] דהשוכח במיטתו ואינו לובש בגדיו דאינו מברך מלביש ערומים. דיש לזון ככהן שהלביש בבוקר מיד בגדי כהונה האם יברך 'מלביש ערומים', דאם בגדי כהונה הם גם לבוש א"כ יברך עליהם מלביש ערומים, אבל אם אינם אלא מלבוש אלא רק חפצא של בגד המחויב להיות על הכהן בשעת עבודה, לא חשיבי בגדים לברך עליהם מלביש ערומים [ועי' בטעמא דקרא ע"פ פקודי אם מברכים ברכת המצות על לבישת הבגדים].

וכן נפק"מ למשה רבינו שהיה גבוה י' אמות [ברכות נד:] והיה מוכרח לעבוד במשכן בכפיפת ראש ונמיכות קומה והיו בגדיו מרושלים על הארץ, דאם האדם צריך להיות מכוסה בבגדים, א"כ אין חסרון במה שמרושלים כיון שאילו היה עומד בלא כפיפה היה גופו מכוסה היטב, משא"כ אם הוא דין שהבגדים צריכים להיות על האדם, א"כ צריך להיות שבשעת עבודה יהיו הבגדים לא מרושלים ללא קשר לצורת גופו האמיתית, ולפי"ז משה לבש בגדים הקצרים ממידות האמיתית כדי שבשעת עבודה לא יהיו מרושלים על הרצפה.

בגדי כהונה אינם מלבושים

ונראה לומר כהצד השני, דבגדי כהונה אינם 'לבוש' שמטרתו לכיסוי הגוף, אלא חפצא המחויב להיות לבוש על גופו בשעת עבודה, ומה שצריך שיהיה מידו בד, כמדיחתו, אינו כדי שיהיה הכהן מכוסה בבגד המתאים לכיסוי גופו [דין בגברא], אלא שיהיו הבגדים מונחים עליו באופן הראוי ולא קצרים או מרושלים [דין בחפצא].

וכן יש להוכיח מדפסק הרמב"ם [פ"י מכלי מקדש ה"ה] דעובר על 'יתור בגדים' להוי מחלל עבודה רק ביתור בגדי כהונה כגון הלוכש שתי מכנסים או שתי אבנטים, אבל אם הוסיף בגדי חול לא מחלל עבודתו, אלא פסול מדיון הציצה או מדיון 'מידו בד' שלא יהיו בגדי חול עימהם' [זבחים יח.] שהוא פסול בעלמא, והביאור, דכיון שבגדי חול הינם 'לבוש' לא חשיבי כבגדים כלפי בגדי כהונה שהם אינם מדיון לבוש [ובאמת אם עובר דוקא בבגדי חול היא פלוגתא בירושלמי עירובין ו, ג, וכן פליגי בזה הראשונים רש"י זבחים יח. ד"ה 'יתר' והרמב"ם לעיל].

ובזה יבאר מדוע משה הלבישם ולא הם הלבישו עצמם [והילבשת אותם את אהרן אחיך]. דרק בגד שהוא לבוש וכיסוי לאדם הוא מלביש את עצמו, אבל בגד שמלבישו מדיון החפצא דבגדים שיהיו עליו, שייך שאדם אחר מלביש בשבילו כיון שאינו צורך הגברא אלא צורך החפצא דבגדים. [ובדרך דרוש יש להוסיף, דמצינו עוד 'וילבישם' אצל אדם הראשון דכתיב 'תנות עור וילבישם' וכתב המדרש [במדבר רבה פ"ד] דהלבישם בגדי כהונה, והיינו שכל מקום שאינו מתלבש בעצמו אלא ע"י אחרים,

אי"ז בגד מדיון כיסוי הגוף אלא חפצא דבגדים].

ובזה יובן עוד מדוע מצינו 'סדר הלבושה' של אהרן ובניו ולא יכול להלבישם כרצונו, דאינו סתם הלבושה של כיסוי הגוף, אלא יש כאן דיון של הנחת הבגדים על אהרן ובניו, וע"כ צריך שיהיה כאן סדר מסוים [וע"כ גם סדר לבישה בבוקר לא ילפינו מלבישת בגדי כהונה כיון דלא דמי ליה].

ובזה אתי שפיר מדוע לא עובר על בל תשחית בבגדי כהונה, כיון שלא זו שייך רק בבגד, אבל בגד שאין עליו שם בגד [לכיסוי הגברא] אלא להיות מונח על גופו גרידא, לא חשיב מלבוש לעבור עליו בכל תשחית [ועי' בפ"י הרא"ש במידות פ"א מ"ב בענין שריפת בגדי השומרים מדיון הפקר ב"ד הפקר].

ראיית השבות יעקב – ילפינו לבישת בגדים מחליצת מנעלים

הרמ"א פסק [אבהע"ז קסט' כה'] דאיטר רגל צריכה יבמתו להלוץ משתי רגליו בבת אחת [כשיש לו עוד אח, דאם תחלוץ אחד אחרי השני יש ספק שאולי צריכה לחזור על כל האחיין]. והוכיח השבות יעקב [ח"א קסט'] מפרשתנו דכתיב 'והלבשת אותם את אהרן אחיך ואת בניו איתו' ולחד מד"א בגמ' מלבישם בבת אחת ומקשינן והיאך יתכן בבת אחת ואמרין בגמ' 'לא צריכא דאקדים' דהיינו שלא צריך בב"א ממש אלא שלא יהיה הפסק בגד אחר ביניהם, ולכן, כמו שלבישת בגדים בזה אחר זה ללא הפסק ביניהם חשיב בבת אחת, כמו"כ חליצת שתי רגלים בזה אחר זה ללא הפסק ביניהם, חשיב בבת אחת.

ולדברינו לעיל צריך עיון, דבשלמא בבגדי כהונה כיון שאינם מלבוש אלא חפצא שצריך להיות על גופו שייך לומר דבזה אחר זה ללא הפסקה חשיב בבת אחת כלפי החפצא דבגדים, אבל מצות חליצה לכאו' היא דין באדם להפשיט ממנו נעלו, ומהיכי תיתי לומר שבחליצה בזה אחר זה חשיב כעשאה ביחד והרי סו"ס האדם לא היה ערום ממנעליו בבת אחת, משא"כ בלבישת בגדי כהונה שהוא דין בחפצא שייך לומר דבזה אחר זה חשיב בב"א.

נעלים ובגדי כהונה – אינם לבוש

והביאור, שגם המנעלים שאדם נועל לרגליו אינם בגד ולבוש, דבגד הוא כל דבר המכסה את הגוף לצניעות וכדו' משא"כ המנעלים אינם נועדו לכיסוי הגוף, ואדרבא במקום הכי מקודש, בבית המקדש, הלכו הכהנים יחפים ללא מנעלים, כיון דאינם לצניעות וכיסוי גופו אלא להצלת הרגל ממזיקים או להנאת גופו וכדו', וא"כ עיקר מצות חליצת הנעל ביבמה אינה כדי להפשיטו ממנעלו [דין בגברא] אלא דין להוריד נעלו מרגלו [דין בחפצא], ואתי שפיר מה שלמדים חליצת הנעלים מלבישת בגדי כהונה. [ואף שבמנעלים יהיה איסור בל תשחית, מ"מ לא יהיה בו חומר קריעת בגדים אלא כשאר כלים בעלמא, ונפק"מ דלמ"ד בל תשחית דרבנן אין חומרתו כבגדים שאיסורם מדברי קבלה].

דיוק נפלא בנוסח ברכות השחר

וכעת יבאר הא דבברכות השחר תיקנו ברכה על הלבוש לחוד ועל המנעלים לחוד, דברכת מלביש ערומים היא על הבגדים מדיון לבוש לערומים, ומלבד זה הוסיפו ברכה על המנעלים, כיון שאין המנעלים לבוש לגוף אלא מגן לרגליו, וזוקקים ברכה לעצמם.

זאת ועוד, הוסיפו עוד שתי ברכות 'אזור ישראל' ו'עוטר ישראל' שהם ברכות מיוחדות לעם ישראל על לבוש האבנט והמגבעת המיוחדים לצניעותם של עם ישראל שאינם כלולים בברכת מלביש ערומים, וע"כ זוקקים הם ברכה לעצמם. ואם לחשך אדם שברכות אלו הינם ברכה על המגבעת והאבנט של בגדי כהנים המיוחדים להם [מלבד המכנסים וכתנת שניתנו לכולם], אף אתה אמור לו דאינו כך,

שהרי בגדי כהונה אינם 'לבוש' אלא צורך עבודה בלבד ואינם שייכים לברכות ההודאה, ועל כן תיקנו חז"ל את נוסח הברכה 'אזור ישראל בגבורה' עוטר ישראל בתפארה', ישראל דיקא ולא כהנים, לומר לך דאין זה האבנט והמגבעת של הכהנים שהרי אלו אינם בגדים, אלא רק של ישראל בלבד. שפתיים ישק.

קרו אורה - הדף היומי
עוזרים לכם לסיים את הש"ס!
 יש לך שאלה על הדף? חוסר בהירות?
 סתם מתקשה בקטע גמרא?
יש מי שיעזור!
 המוקד הטלפוני לשאלות על הדף היומי
04-6641505

ניתן לקבל את העלון ישירות למייל
kerenora456@gmail.com
 נא לפנות לכתובת:

מעשה רב המשך מעמוד קודם

השיניים והשפתיים. אבל עתה זקן אנוכי. שיניים כבר אין לי. חושש אני שמא אומר דברים שאינם מהוגנים.

כמה שונה ההסתכלות של גדולי תורה מזו של פשוטי עם. אם נשאל אדם לשם מה נבראו שיניים בפיו, ודאי יאמר, לטחון ולחתך את המזון. לרבי יצחק בלזאר היה פשוט שמטרתן של השיניים היא כדי למנוע את האדם מלדבר דיבורים אסורים.

דבר דומה מצאנו לגבי המאורות. לשם מה נבראו המאורות? איזו שאלה. ברור, כדי להאיר. אבל, התורה אומרת 'ויאמר אלקים יהי מאורות ברקיע השמים להבדיל בין היום ובין הלילה והיו לאותות ולמועדים ולימים ושנים. והיו למאורות ברקיע השמים להאיר

על הארץ ויהי כן' [בראשית א-יד-טו]. אומר רש"י, 'והיו למאורות - עוד זאת ישמשו שיארו לעולם'.

כלומר, עיקר מטרתם של המאורות היא לאותות ולמועדים לימים ולשנים. חוץ מזה, יש עוד תועלת במאורות, שהם מאירים לעולם. אומר החפץ חיים, רואים אנו עד כמה שונה הסתכלותם של חז"ל מההסתכלות הפשוטה של בני תמותה.